

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.112/2022/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a Zolnay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Zolnay Péter ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) által képviselt felperes neve (cím szám alatti lakos) felperesnek – a dr. Felek Tímea ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) és dr. L.-H. J. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím szám alatti székhelyű) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében – amelybe az alperes pernyertességének az előmozdítása érdekében beavatkozott az ifj. dr. Horváth Ferenc ügyvéd (cím szám alatti székhelyű) által képviselt alperesi beavatkozó neve (cím szám alatti székhelyű) – a Miskolci Törvényszék 10.P.20.013/2021/43. számú ítélete ellen a felperes részéről 44. és 45. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és az alperes marasztalását 4 000 000 (négymillió) Ft-ra felemeli, a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 386 948 (háromszáznolcvanhatezer-kilencszáznegyvennyolc) Ft-ra, az alperesi beavatkozónak fizetendő elsőfokú perköltség összegét 140 970 (egyszáznegyvenezer-kilencszázhetven) Ft-ra, az államnak megtérítendő kereseti illeték összegét 1 305 000 (egymillió-háromszázötzezer) Ft-ra, az állam terhén maradó kereseti illeték összegét pedig 195 000 (egyszázkilencvenötezer) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak, az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására 160 800 (egyszázhatvanezer-nyolcszáz) Ft fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy 79 200 (hetvenkilencezer-kettőszáz) Ft fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az 1958-ban született felperes 1949-ben született férjét 2019. június 20-án 8 óra 48 perckor az O. M. szállította be az alperes sürgősségi ambulanciájára. Beszállításakor a köldöke körüli hasi fájdalma volt, amely sápadtsággal, verejtékezéssel és ájulásérzéssel járt. A tünetek között rögzítették a hasizomvédekezést is.

[2] A felperes házastársától vért vettek, majd rajta 9 óra 28 perckor ultrahangos, 9 óra 42 perckor röntgen, majd 13 óra 04 perckor hasi CT-vizsgálatot végeztek.

A laboreredmények közepesen emelkedett CRP-t és normális fehérvérsejtszámot mutattak.

A CT-vizsgálat alapján perforáló sigma diverticulitisre utaló kép ábrázolódott, ami azonnali műtéti beavatkozást feltételezett.

Utóbb megállapíthatóan a felperes férjének III. stádiumú sigmabél rákja is volt, amelyről tünetek hiányában sem neki, sem a felperesnek nem volt tudomása. Emellett bélfali gyengeségben is szenvedett.

[3] A felperes házastársát 2019. június 20-án 14 óra 27 perckor műtetre alkalmas állapotban vették fel az alperes sebészeti osztályára, és ott 17 óra 45 perckor vizsgálták meg. Állapotában ekkor változás nem történt, majd 20 óra körül állapota hirtelen romlani kezdett, vitális paraméterei instabillá váltak, és sürgős intenzív ellátásra szorult. Hasi műtétjét 2019. június 21-én 00 óra 45 perces kezdettel végezték el.

[4] A felperes férje 2019. június 21-én 15 óra 15 perckor meghalt.

[5] A felperes férjének halálához vezető folyamat elindítója a vastagbél átfürödése, a halál közvetlen oka az átfürödés következtében kialakult általános hashártyagyulladás, a szepszis és a következményes sokszervi elégtelenség volt.

A néhainál utóbb megállapíthatóan két természetes okú, egymástól független vastagbél alapbetegség alakult ki: a bélfali gyengeség és az előrehaladott, III. stádiumú sigmabél rák, amelyek között nincs összefüggés.

Mindkét betegség lehetséges szövődménye a perforáció, azonban a néhai esetében a daganat vezetett a bélátátfürödés kialakulásához.

[6] A néhainál 2019. június 20-án 13 óra 04 perckor elvégzett hasi CT megállapította a sigmabél átfürödését, így az azonnali műtéti indikáció az alperes alkalmazottai számára is nyilvánvalóvá vált.

Amennyiben a felperes néhai férjének műtéti ellátására legkésőbb 2019. június 20-án 17 óra 45 perc és 20 óra között sor kerül, úgy a néhai tartós onkológiai kezelés mellett sok hónapos, akár több éves, jó, illetve elfogadható életminőségben eltöltött túlélési időt ígérő időszak elé nézhetett volna.

[7] A felperes 2019 februárjától lett nyugdíjas, de a nyugdíj mellett dolgozott.

A férje halálát követően is folytatta szociális munkásként, mentálhigiénés szakemberként végzett munkáját.

[8] A káreseménykor 61 éves felperes 37 év házasság után veszítette el a férjét, aki az egyetlen élő, segítő és támogató hozzátartozója is volt.

A felperes házastársának nem voltak ismert, súlyos, krónikus alapbetegségei, így a felperest váratlanul érte a férje elvesztése.

A néhai elvesztése a felperesnél traumát, krízist okozott.

Férje halála miatt sérült a felperes családi élethez való joga.

A felperes oldalán bekövetkezett nem vagyoni sérelemként értékelendő a felperesből a férjéből álló családi egység felbomlása, az „összekapaszkodás” lehetőségének és a biztonságérzetnek az elvesztése.

A felperesnek és házastársának nem volt gyermeke, élő rokonai is alig, így a felperes számára férje halálával a családi ünnepek lehetősége is elveszett, örömforrásai beszűkültek, élményeit, örömeit és fájdalmait közeli családtaggal nem tudja megosztani, megbeszélni. A jövőben csak a barátaira számíthat.

A felperes jelenleg M.-on él egy családi házban, amelyet annak mérete és az ingatlanpiac helyzete miatt nem tud értékesíteni. Még a férjével együtt vásároltak egy garzonlakást arra az esetre, hogy idős korukban, amikor az egészségi állapotuk miatt már nem fogják tudni rendben tartani a családi házukat, odaköltözzenek. A néhai halálakor a garzonlakás felújítás alatt állt, így annak lebonyolításával és a családi ház fenntartásával egyaránt a felperesnek mint egyedülálló, idős nőnek egyedül kellett, illetve kell megküzdenie.

Amíg a felperes házastársa élt, addig a ház körüli és a kerti munkákat ő végezte, továbbá ő szervezte meg és bonyolította le a különböző karbantartási, szerelési és lakásfelújítási munkákat. Ezek kényszerű átvétele, az ezekben az ügyekben való járatlanság és az emiatt keletkező egyedüli döntési felelősség a felperest megterheli.

[9] A felperes keresetében 30 100 000 Ft összegű sérelemdíj, valamint az ügyvédi munkadíjból álló, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjain alapuló mértékű perköltsége megfizetésére kérte kötelezni az alperest azzal, hogy a felperes jogi képviselője nem köteles általános forgalmi adó fizetésére.

Keresetét arra alapította, hogy férje alperes alkalmazottainak orvosszámai szabályszegő mulasztására visszavezethető elvesztésével sérült a családi élethez való joga.

[10] Az alperes és az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását, és az alperes a felperes kamarai jogtanácsosi munkadíjból, az alperesi beavatkozó általános forgalmi adóval növelt összegű, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjai szerinti mértékű ügyvédi munkadíjból álló perköltségében marasztalását kérték.

[11] A Miskolci Törvényszék 10.P.20.013/2021/43. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 3 000 000 Ft-ot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az alperesnek 410 636 Ft, míg az alperesi beavatkozónak 171 450 Ft perköltséget. Megállapította, hogy ezt meghaladóan költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak, a külön felhívásban közölt módon és időben 1 350 000 Ft eljárási illetéket. Megállapította, hogy 150 000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet jogerőre emelkedését követően megkeresni rendelte a Miskolci Törvényszék Gazdasági Hivatalát, hogy az El.00301/2021. elnöki letéti számon nyilvántartott összeget utalja ki a letevőnek.

Indokolásában az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 7. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, 13. §-ának (1) bekezdését, 77. §-ának (3) bekezdését és 244. §-át, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (1) bekezdését, 2:52., 2:53. és 6:519. §-ait, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 306. §-át, valamint a Kúria BH2021.307., Pfv.IV.20.318/2018/3., Pfv.III.20.500/2016/5. és Pfv.III.20.264/2013/8. számú, illetőleg a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.042/2014/9., Pf.I.21.117/2017/7. és Pf.I.20.754/2016/5. számú

eseti döntéseit felhívva, az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testülete által előterjesztett szakvéleményre alapítottn kifejtette, hogy a néhainak reális esélye volt arra, hogy az időben elvégzett műtéttel túlélje a heveny hasi katasztrófát, amelyet a vastagbél-átfűródás idézett elő.

Az időben elvégzett műtéttel – a néhai kétségkívül súlyos és előrehaladott daganatos megbetegedése, illetve a bélfalgyengesége ellenére – meg lehetett volna menteni a felperes néhai házastársnak az életét, akinél tartós onkológiai kezelés mellett akár sok éves túlélés is prognosztizálható volt.

A felperesnek férje halálával sérült a családi élethez fűződő személyiségi joga. Ezenkívül más személyiségi jog megsértését nem lehetett megállapítani. Habár a felperes előadta, hogy a férje halálát nem dolgozta még fel, következésképpen nála jelenleg is elhúzódó gyászfolyamat zajlik, azonban ennek megállapítása már olyan szakértői bizonyítást feltételezett volna, amelyet a felperesnek kellett volna indítványoznia, ezt azonban a felperes nem tette.

A bíróság a felperes által előadottakat a hozzátartozó halálával a köztudomás szerint együttjáró hátrányokként vette figyelembe.

A sérelemdíj összegszerűsége körében értékelte, hogy a perbeli esetben egyszeri, nem ismétlődő jellegű jogsértésről volt szó, de tekintettel volt arra is, hogy a perbeli műtéti késedelem és annak halált eredményező következménye miatt az egészségügyi szolgáltatóval szemben támasztott fokozott gondossági követelmény súlyos megsértését lehetett megállapítani.

A bíróság által meghallgatott két tanú vallomása alátámasztotta azt a felperesi tényállítást, hogy férje halálával a felperes az egyetlen támaszát veszítette el.

Bár a boncolás feltárta, hogy a néhainak súlyos krónikus alapbetegségei voltak, ezekről azonban a felperes is csak utólag szerzett tudomást.

A törvényszék a sérelemdíj összegszerűsége körében értékelte azt a tényt, hogy a felperesnek nem volt lehetősége elbúcsúzni a férjétől, és nem volt lehetősége felkészülni az egyedüllétre sem. Emellett azt is értékelte, hogy a felperesnek idős, egyedülálló asszonyként egyedül kell megküzdenie azokkal a mindennapos nehézségekkel, amelyek egy családi ház fenntartásával vagy egy lakás felújításával szükségképpen együtt járnak. Ezek a tényezők mind kihatnak a felperes mindennapjaira, s számára nem vagyoni hátrányt, sérelmet jelentenek.

A törvényszék összehasonlításra alkalmas voltára tekintettel a Kúria Pfv.IV.22.354/2017/4. és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.310/2021/4. számú eseti döntéseit felhívva nem látott lehetőséget arra, hogy a kizárólag a családi élethez való jog sérelmében megnyilvánuló jogsértés esetén, betegségi szintet el nem érő pszichés kórállapot, valamint bizonyított elhúzódó gyászreakció hiányában 3 000 000 Ft-nál magasabb összegű sérelemdíjat állapítson meg a felperes javára, így az alperest a felperes részére 3 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte.

A perköltségviseléssel kapcsolatos döntését a Pp. 83. §-ának (2) bekezdésére és a Pp. 102. §-ának (6) bekezdésére, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontjaira, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdésére és 42. §-a (1) bekezdésének a) pontjára alapította.

Az alperes és az alperesi beavatkozó jogi képviselőjének mérsékelt jogtanácsosi, illetőleg ügyvédi munkadíjat állapított meg, amelyet azzal indokolt, hogy a perben már rendelkezésre állt a büntetőeljárásban beszerzett szakértői vélemény, amelyet csak kis mértékben kellett kiegészíteni. A törvényszék egy érdemi tárgyaláson hallgatta meg a felperest és a két tanút, ezt meghaladóan pedig okirati bizonyítást folytatott le. Az alperesi beavatkozó ügyvédje az

érdemi tárgyaláson már nem vett részt, továbbá az írásbeli beadványaiban döntően az alpereshez csatlakozott.

Figyelemmel az alperes által előlegezett szakértői díjra, illetőleg a pernyertesség-pervesztesség 10 % – 90 %-os arányára, a felperest az alperes javára 410 636 Ft, az alperesi beavatkozó javára bruttó 171 450 Ft elsőfokú perköltség, az állam javára pedig 1 350 000 Ft kereseti illeték megfizetésére kötelezte, s megállapította, hogy az alperes személyes illetékmentességére tekintettel 150 000 Ft összegű kereseti illetéket az állam visel.

[12] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a sérelemdíj összegének 3 000 000 Ft-ról 6 000 000 Ft-ra történő felemelését, valamint az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerinti ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségében marasztalását kérte azzal, hogy nem köteles általános forgalmi adó fizetésére.

A PJD2016.2. és PJD2016.17. számú eseti döntéseket, valamint a Fővárosi Ítéltábla Pf.21.227/2016., a Kúria Pfv.III.20.775/2019/4., a Debreceni ítéltábla Pf.I.20.702/2010/5., Pf.I.20.751/2010/5., Pf.I.20.640/2016/7., Pf.I.20.230/2018/4., Pf.I.20.615/2018/7. és Pf.I.20.256/2019/4. továbbá a Fővárosi Ítéltábla 18.Pf.20.433/2014/4. és 17.Pf.20.984/2014/7-I. számú, valamint a Győri ítéltábla Pf.I.20.184/2020/4. számú eseti döntéseit felhívva kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt 3 000 000 Ft összegű sérelemdíj kifejezetten alacsony összegű ahhoz a felperesnek okozott szenvedéshez képest, amely az alperes eljárásával őt érte. Ez a csekély összeg nem képes kifejezni az egy életen át tartó hűséges társ, a férj elvesztését, és az azzal járó fájdalmakat, továbbá ekkora összeg esetén teljesen elenyészik a sérelemdíj visszatartó erejének a jelentősége is. Az értékviszonyokban időközben történt változás is indokolja a sérelemdíj felemelését.

[13] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, valamint a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (5) bekezdésén és 4. §-a (1) bekezdésének a) pontján alapuló mértékű jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

Kifejtette, hogy a Győri Ítéltábla felperes által felhívott Pf.I.20.184/2020/4. számú eseti döntésében a bíróság a néhai házastársának 5 500 000 Ft-ot ítelt meg. Ebben az ügyben ítéleti bizonyossággal nem lehetett megállapítani, hogy a néhai halála akkor is bekövetkezett volna a tényleges elhalálozással egyidőben, ha a néhai nem szenved közlekedési balesetet. Jelen perben a néhai egészségi állapota jelentősen rosszabb volt, mint a fellebbezésben fölhívott eseti döntés néhaijának.

A perbeli ügyben a felperes nem bizonyított a normál gyászreakciót meghaladó pszichés problémákat sem.

A felperes fellebbezésében az értékviszonyok ítélethozatal óta eltelt két hónapban bekövetkezett változására is alapítottnan kéri a sérelemdíj felemelését, amely az alperes szerint értelmetlen hivatkozás.

Az alperes álláspontja szerint a törvényszék által megítélt sérelemdíj megfelel a kialakult bírói gyakorlatnak is.

[14] Az alperesi beavatkozó fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai alapján történő helybenhagyását, és a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontján és (5) bekezdésén, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdésén alapuló mértékű, általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

[15] Az ítéltábla a felperes fellebbezését a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Nem érintette az elsőfokú ítéletnek az alperest 3 000 000 Ft sérelemdíjban marasztaló, illetőleg a keresetet 6 000 000 Ft-ot meghaladóan elutasító rendelkezését, és a fellebbezést részben alaposnak találta.

[16] A törvényszék a tényállást a kereseti kérelem és az ellenkérelem keretei között teljeskörűen feltárta, megfelelő terjedelmű és irányú bizonyítási eljárást folytatott le, az ítéltábla az abból levont ténybeli és jogi következtetéseivel is nagyobb részben egyetértett, azonban a sérelemdíj összegszerűsége tekintetében a törvényszékétől eltérő végkövetkeztetésre jutott.

I. A felperesnek járó sérelemdíj megállapításának szempontjai, a felperes oldalán bekövetkezett nem vagyoni értékvesztések

[17] A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

[18] A sérelemdíj kétségkívül szankció, azonban nem büntetőjogi, hanem restitutív civiljogi szankció, így az nem a jogsértő „megbüntetésére”, hanem a sértett életvitelében, személyiségének kibontakoztatásában elszenvedett hátrányoknak, a társasági kapcsolattrendszerében és társadalmi presztízisében bekövetkezett töréseknek, valamint a belső (lelki) egyensúlyában beállott kedvezőtlen változásoknak a kiegyenlítésére, kompenzálására szolgál. (Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2008, 172-173. o.)

„A nem vagyoni kárpótlás alkalmas az életet színesebbé és mozgalmasabbá tenni, (...) a kárpótlás célja: lehetőséget biztosítani egy élményekben gazdagabb, változatosabb, az érzelmi elsívárosodást megelőző, illetőleg megakadályozó életre, (...) az elnehezült életkörülményeket más – anyagiakkal elérhető – életlehetőségek biztosításával [történő] megkönnyít[ésére].” (Lábady Tamás: A nem vagyoni kártérítés újabb bírói gyakorlata. Budapest, 1992, ELTE Jogi Továbbképző Intézet, 58. o.)

[19] A Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése értelmében a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

[20] A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlyának a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015, 834. o.)

[21] Itt lehet értékelni az esetleges ún. többes személyiségi jogi jogsértést, illetőleg azt is, ha a jogsértést például üzleti felhasználás vagy haszonszerzés céljából követték el.

[22] A törvényszék helyesen állapította meg: a perbeli esetben ún. többes személyiségi jogi jogsértésről nem beszélhetünk, a felperes a családi életéhez fűződő személyiségi joga megsértése mellett más, így a lelki egészséghez való személyiségi joga megsértésére nem hivatkozott, és igazságügyi pszichológus és/vagy -pszichiáter szakértői bizonyítás lefolytatását sem indítványozta.

[23] Az ítéltábla az alperes felróhatóságának a mértékével kapcsolatban rögzíti, hogy a Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint: ha e törvény eltérő követelményt nem

támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A bíróságnak a felróhatóság mértékének a vizsgálatánál „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnyomása. Budapest, 2010, 279. o.) kell alapos vizsgálat tárgyává tennie. (A sérelemdíj mértéke körében értékelendő szempontok közül a „felróhatóság mértéke” fordulat értelmezéséről lásd a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4., Pf.I.20.316/2020/4. és Pf.I.20.045/2021/4. számú határozatait.)

[24] Az értékelés egyik szempontja lehet például az, hogy egy mulasztásnak mivel járó, milyen súlyú következményei voltak (lásd ezzel kapcsolatban a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.256/2019/4. számú határozata indoklásában kifejtetteket).

[25] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék úgyszintén helyesen állapította meg azt, hogy ha egy mulasztásnak halálos következménye is lehet, az itt: a felróhatóság mértékénél értékelendő.

[26] Az ítéltábla a felróhatóság mértékével kapcsolatban azt állapította meg, hogy az alperes alkalmazottainak tényállásban részletezett mulasztásai azért esnek súlyosabb megítélés alá, mert azok súlyos, a felperes férjének a halálához vezető következménnyel jártak.

[27] Az ítéltábla a jogsértésnek a sértettre és a környezetre gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy e körben továbbra is irányadó és alkalmazandó az ítélkezési gyakorlat által a nem vagyoni kártérítés kapcsán kidolgozott szempontrendszer, amely szerint „a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet:

a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavarában, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzó-képtelenségben stb. (testi változások);

b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbségérzési vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);

c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások).” [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog – Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013, 101. o.]

[28] A nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen alapuló bírói gyakorlat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény Pp. 163. §-a (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottanak fogadta el. (Lásd például a BDT2012.2766., BDT2012.2610. és BDT2007.1599. szám alatti, illetve a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.555/2013/4. és Pf.I.20.256/2019/4. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.655/2017/4. számú eseti döntéseiben köztudomású tényként bizonyítottanak elfogadott immateriális sérelmeket.)

[29] A jogalkotó ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát emelte jogszabályi szintre akkor, amikor a Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[30] Az ítéltábla a felperest ért immateriális sérelmek kapcsán rögzíti, hogy egy „érzelmileg jelentős személy halála visszafordíthatatlan történés, gyakran hatalmas

próbatételt jelent, és igen nehezen feldolgozható krízis. (...) A hirtelen és váratlan halál esetén nemcsak a felkészületlenség okozza a krízist, hanem a visszafordíthatatlanság ténye, a kapcsolat megszakadása és korrigálhatatlansága is. Miközben a másik létezése már múlt idő, a felé irányuló érzések továbbélnék, a legsúlyosabb tárgyvesztést kell elszenvednie a gyászolónak.” (Hajduska Marianna: Krízislélektan. Második, bővített kiadás. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012, 165. o.)

[31] A Ptk. 2:42. §-ának (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

[32] A felperesnek férje elvesztésével sérült a családi élethez való joga.

[33] A bírói gyakorlat szerint a családi élethez való jog sérelme vagy azért következik be, mert az az adott családi szerep, az az adott családi funkció, amit a családjában a káresemény következtében megsérült vagy elhalálozott közvetlen károsult betöltött, a károkozó magatartásra visszavezethetően megszűnik, és/vagy pedig azért, mert a káresemény a hozzátartozó (közvetett károsult) családi életében krízist okoz, érzelmi életére és mindennapjaira negatív hatást gyakorol. (Lásd ezzel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 2008. április 28-i ülésén megvitatott, A hozzátartozói nem vagyoni kártérítés egyes kérdései című előterjesztését https://fovarosiitlotabla.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/2008_-_a_hozzatartozoi_nem_vagyoni_karterites_egyes_kerdesei.pdf, valamint a Kúria Pfv.III.20.775/2019/4., a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.702/2010/5., Pf.I.20.751/2010/5., Pf.II.20.640/2016/7., Pf.I.20.230/2018/4. és Pf.I.20.615/2018/7., továbbá a Fővárosi Ítéltábla 18.Pf.20.433/2014/4. és 17.Pf.20.984/2014/7-I. számú határozatai határozataiban kifejtett indokolást.)

[34] A törvényszék helyesen vette számba a felperes oldalán a férje elvesztésére visszavezethetően bekövetkezett értékvesztéseket, sérelemdíjjal kompenzálendő nem vagyoni, immateriális sérelmeket.

A 61 éves felperes 37 év házasság után veszítette el a férjét, aki az egyetlen élő, segítő és támogató hozzátartozója is volt.

A néhai hirtelen és váratlan elvesztése a felperesnél traumát, krízist okozott.

Férje halála miatt sérült a felperes családi élethez való joga.

A felperes oldalán bekövetkezett nem vagyoni sérelemként értékelendő a felperesből és a férjéből álló családi egység fölbonnlása, az „összekapaszkodás” lehetőségének és a biztonságérzetnek az elvesztése.

A felperesnek és a házastársának nem volt gyermeke, élő rokonai is alig, így a felperes számára férje halálával a családi ünnepek lehetősége is elveszett, örömforrásai beszűkültek, élményeit, örömeit és fájdalmait közeli családtaggal nem tudja megosztani, megbeszélni. A jövőben csak a barátaira számíthat.

Miután a férje végezte a ház körüli munkákat, továbbá szervezte és intézte a garzonlakás felújítását, illetőleg a családi ház karbantartását, ezek kényszerű átvétele, az ezekben az ügyekben való járatlanság, és az emiatt keletkező egyedüli döntési felelősség a felperest megterheli.

[35] Az ítéltábla rögzíti, hogy a fellebbezésben megjelölt mértékű sérelemdíj ún. többes személyiségi jogi jogsértés, a családi élethez és a lelki egészséghez való jog sérelme esetén lehet indokolt, amikor a férj elvesztése miatt a feleségnél mint közvetett károsultnál

igazságügyi pszichológus és/vagy - pszichiáter szakértői véleménnyel alátámasztottan ún. komplikált (kóros, elhúzódó) gyászreakció és/vagy más pszichés megbetegedés is bekövetkezik, valamint akkor, ha a közvetlen károsult a káresemény következtében úgy hal meg, hogy előtte évekig ápolni is kell.

Az ítéltábla rögzíti továbbá, hogy a felperesnek járó sérelemdíj összegszerűsége körében figyelembe kellett venni a felperes néhai férjénél diagnosztizált III. stádiumú sigmoidrák onkológiai prognózisát is, miszerint: ha a néhai férjének műtéti ellátására legkésőbb 2019. június 20-án 17 óra 45 perc és 20 óra között sor is került volna, úgy a néhai tartós onkológiai kezelés mellett sok hónapos, maximum több éves túlélési időt ígérő időszak elé nézhetett volna.

[36] Az ítéltábla a törvényszék által fölhívott eseti döntések (a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.310/2021/4. és a Kúria Pfv.IV.22.354/2027/4. számú határozatai) mellett összehasonlításra alkalmas voltára tekintettel felhívja a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.292/2021/5. számú ítéletét is, amelyben a bíróság a férjét 2013-ban elvesztő feleségnek, aki nem szenvedett kóros pszichés elváltozást, 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg.

[37] Rögzíti továbbá, hogy ha a felperes nem a káresemény bekövetkezésének, hanem az ítélethozatalakor értékviszonyok alapján határozza meg a sérelemdíj-igényét, és az alperes késedelmi kamat megfizetésére való kötelezését nem kéri, a bíróságnak a felhívott eseti döntésekben meghatározott nem vagyoni kártérítési, illetőleg sérelemdíj-összegeket az ítélethozatalakor értékviszonyokhoz kell igazítania, és az eltelt időre tekintettel a hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési, illetőleg sérelemdíj-összegeket a fogyasztói árindex-szel szükséges korrigálnia.

[38] Az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék, illetőleg az ítéltábla által fölhívott eseti döntésekben megítélt 3 000 000 Ft-os nem vagyoni kártérítési, illetőleg sérelemdíj-összeg 2022-es értékviszonyokhoz igazítva, a fogyasztói árindex-szel is korrigálva 4 000 000 Ft-nak felel meg.

II. Összegzés

[39] Mindezek alapján az ítéltábla – a fentebb hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési, illetőleg sérelemdíj-összegeket jelen ügyben az ítélethozatalakor, 2022-es értékviszonyokhoz igazítva, s azokat a fogyasztói árindex-szel is korrigálva – azt a következtetést vonta le, hogy az 1949-ben született III. stádiumú sigmoidrákban szenvedő férjét, egyúttal egyetlen élő közeli hozzátartozóját a férj 70 éves korában, 37 év házasság után, 2019-ben elvesztő, 1958-ban született, akkor 61 éves felperesnek, akinél a férje elvesztése krízist, traumát és megrázkódtatást okozott, s akinél a férje halála miatt sérült a családi élethez való jog, 2022-es értékviszonyok mellett 4 000 000 Ft sérelemdíj szükséges, de egyben elégséges mértékű a kizárólag a családi élethez való jog sérelmében manifesztálódó immateriális hátrány kompenzálására, az igazodik az alperes alkalmazottjának súlyosabb megítélésű: halálos eredménnyel járó mulasztásához is.

III. Az ítéltábla döntése

[40] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a törvényszék által a felperes részére megítélt sérelemdíjat 4 000 000 Ft-ra felemelte.

[41] Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására tekintettel az elsőfokú pernyertesség-pervesztesség aránya 10 % – 90 %-ról 13 % – 87 %-ra módosult, ezért az ítéltábla a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 386 948 Ft-ra, az alperesi beavatkozónak fizetendő elsőfokú perköltség összegét 140 970 Ft-ra, az államnak

megtérítendő kereseti illeték összegét 1 305 000 Ft-ra, az állam által viselendő kereseti illeték összegét pedig 195 000 Ft-ra leszállította

IV. Másodfokú perköltség

[42] Másodfokú perköltségként a felperest és az alperesi beavatkozó képviselő ügyvédek, illetőleg az alperest képviselő kamarai jogtanácsos munkadíja, valamint az Itv. 39. §-ának (1) bekezdésén és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdésén alapuló, 240 000 Ft összegű fellebbezési illeték merült fel.

[43] Az ítéltábla a Pp. 83. §-a (2) bekezdésének második mondata alapján rendelkezett akként, hogy a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

E körben a 33 % – 67 %-os másodfokú pernyertességi-pervesztességi arány mellett figyelemmel volt a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelmek elfogadható munka- és időigényességére is, és annak alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes, az alperes és az alperesi beavatkozó javára meghatározható perköltségek összege között nincs jelentős különbség.

[44] Az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése, a Pp. 101. §-ának (1) bekezdése, valamint a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a másodfokú eljárásban 33 %-os mértékben pervesztes felperest 160 800 Ft fellebbezési illeték állam javára történő megfizetésére, és a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján rendelkezett akként, hogy az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesülő alperes 67 %-os mértékű másodfokú pervesztességére eső, 79 200 Ft összegű fellebbezési illetéket az állam viseli.

Debrecen, 2022. július 12.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró